

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W GORZOWIE WLKP.

66-400 Gorzów Wlkp., ul. Mickiewicza 12b
tel. (95) 722-60-57, fax (95) 722-46-52
www.wsse.gorzow.pl
e-mail: wsse@wsse.gorzow.pl
NIP: 599-10-23-564

LUBUSKI PAŃSTWOWY WOJEWÓDZKI INSPEKTOR SANITARNY W GORZOWIE WLKP.

NZ.9022.259.2015.PW

Gorzów Wlkp., 30 czerwca 2015 r.

Zarząd Województwa Lubuskiego
w Zielonej Górze
ul. Podgórna 7
65-057 Zielona Góra

Lubuski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Gorzowie Wlkp. działając na podstawie art. 58 ust. 1 pkt 2, w związku z art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 28 maja 2015 r., w sprawie zaopiniowania projektu dokumentu pn. „Analiza obecnego i potencjalnego wydobywania złóż kopalin o znaczeniu regionalnym, ponadregionalnym i krajowym na terenie województwa lubuskiego” wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko,

opiniuje negatywnie

przedłożony projekt dokumentu pn. „Analiza obecnego i potencjalnego wydobywania złóż kopalin o znaczeniu regionalnym, ponadregionalnym i krajowym na terenie województwa lubuskiego” wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko, w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych.

Uzasadnienie:

Dnia 1 czerwca 2015 r. do Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp. wpłynął wniosek z dnia 28 maja 2015 r., Zarządu Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze, znak: DN.III.7632.2.21.2015, w sprawie zaopiniowania projektu dokumentu pn. „Analiza obecnego i potencjalnego wydobywania złóż kopalin o znaczeniu regionalnym, ponadregionalnym i krajowym na terenie województwa lubuskiego” wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko.

Do wniosku dołączono:

- 1) Projekt dokumentu „Analiza obecnego i potencjalnego wydobywania złóż kopalin o znaczeniu regionalnym, ponadregionalnym i krajowym na terenie województwa lubuskiego”,
- 2) Prognozę oddziaływania na środowisko „Projektu Analizy obecnego i potencjalnego wydobywania złóż kopalin o znaczeniu regionalnym, ponadregionalnym i krajowym na terenie województwa lubuskiego”.

Oba dokumenty zostały opracowane przez Przedsiębiorstwo Geologiczne we Wrocławiu Proxima S. A., ul. Kwidzińska 71, 51-415 Wrocław (data i miejsce opracowania: Zielona Góra, 2015 r.).

Przedmiotem opracowania jest sporządzenie analizy obecnego i potencjalnego wydobycia złóż kopalin o znaczeniu regionalnym, ponadregionalnym i krajowym na terenie województwa lubuskiego. Zgodnie z zapisami umowy analiza obejmuje złoża węgla brunatnego, węglowodorów (gaz ziemny, azotowy i ropa naftowa), miedzi, soli, wód leczniczych, solanek i wód termalnych. Ze względu na duże zasoby i znaczenie ponadregionalne w analizie zostało także ujęte złożo piaskowo-żwirowe Nowogród Bobrzański – Zbiornik.

Charakterystykę stanu zagospodarowania oraz zasobów kopalin województwa lubuskiego, przedstawiono głównie w oparciu o najnowszy Bilans Zasobów Złóż Kopalin w Polsce (wg stanu na dzień 31.12.2013 r.) oraz Bilans Zasobów Perspektywicznych (wg stanu na dzień 31.12.2009 r.). Przy charakterystyce złóż wykorzystano dokumentację i opracowania archiwalne oraz zasoby systemu infogeoskarp oraz Midas. Wykorzystano również informacje zawarte na Mapie geosrodowiskowej Polski w skali 1:50000 oraz w innych opracowaniach publikowanych i archiwalnych zamieszczonych w spisie literatury.

Województwo lubuskie pod względem zasobów kopalin energetycznych stanowi zaplecze kraju i jest jednym z najważniejszych dla polskiej gospodarki potencjalnym dostawcą surowców energetycznych. Województwo lubuskie posiada także potencjał zasobowy złóż rud miedzi, soli, wód leczniczych, solanek i wód termalnych, jednak na obecnym etapie rozpoznania tych kopalin brak jest podstaw do wyznaczenia obszarów potencjalnego wydobycia.

W analizie dokonano charakterystyki złóż kopalin udokumentowanych i nieudokumentowanych: węgla brunatnego, węglowodorów (gaz ziemny i ropa naftowa), miedzi, soli, wód leczniczych, solanek i wód termalnych w województwie lubuskim. Poddano analizie obecny stan wydobycia złóż eksploatowanych oraz dokonano próby identyfikacji możliwości potencjalnego wydobycia złóż nieeksploatowanych. Podjęto również próbę identyfikacji możliwości wykorzystania wód leczniczych, solanek i wód termalnych.

Według Bilansu zasobów (stan na 31.12.2013) na obszarze województwa lubuskiego znajduje się:

- 20 udokumentowanych złóż węgla brunatnego o łącznych zasobach bilansowych, które stanowią około 25% wszystkich zasobów bilansowych węgla brunatnego udokumentowanych w kraju,
- 34 udokumentowane złoża gazu ziemnego i jedno złożo gazu azotowego, co stanowi około 15% zasobów kraju,
- 22 udokumentowane złoża ropy naftowej, co stanowi blisko 69% zasobów kraju.

Ponadto na terenie województwa znajdują się obszary wymagające dalszych prac rozpoznawczo-poszukiwawczych (perspektywicznych).

Analiza wykazała, że złożami najkorzystniejszymi pod kątem potencjalnego wydobycia są złoża:

- węgla brunatnego: Gubin, Gubin 1, Gubin – Zasięki - Brody, Lubsko, Cybinka, Sądów, Rzepin, Torzym, Babina-Żarki, Mosty oraz Sieniawa 2, rozpatrywanych jako rejony złóżowe:
 - Gubin - Gubin 1 - Gubin - Zasięki – Brody – Lubsko,
 - Cybinka – Sądów – Rzepin – Torzym,
 - Babina – Mosty,
 - Sieniawa,
- ropy naftowej: Gajewo i Kamień Mały,

- kruszywa naturalnego Nowogród Bobrzański – Zbiornik.

Intensyfikacja działalności górniczej z zakresu eksploatacji nowych złóż objętych analizą, przyczyni się do wzrostu i utrwalenia regionalnego układu transportowego służącego potrzebom energetycznym.

Analiza przestrzenna układu komunikacyjnego województwa lubuskiego pod kątem potencjalnych strumieni ruchu komunikacyjnego związanego z transportem wydobywczym surowców z zakresu eksploatacji nowych złóż kopalin wykazała, że najbardziej obciążona transportem surowców będzie infrastruktura komunikacyjna w powiatach: żarskim, krośnieńskim, ślubickim, sulęcińskim oraz żagańskim.

Wysoki stopień konfliktowości przyrodniczej występuje w rejonie złożowym Babina – Mosty ze względu na obecność parków krajobrazowych. Średni stopień konfliktowości przyrodniczej stwierdzony został w rejonie złożowym Cybinka – Sądów – Torzym – Rzepin oraz Gubin – Gubin 1 – Gubin – Zasieki - Brody – Lubsko. W pozostałych rejonach ustalono niski stopień konfliktowości przyrodniczej.

W rejonie złożowym Cybinka – Sądów – Torzym – Rzepin występuje wysoki stopień konfliktowości z zasobami wodnymi, a średni stopień w rejonie Gubin – Gubin 1 – Gubin – Zasieki Brody – Lubsko. Niski stopień konfliktowości z zasobami wodnymi występuje na pozostałych rejonach złożowych.

Według autorów projektu dokumentu złoża Rzepin i Torzym zajmuje czwartorzędowy główny zbiornik wód podziemnych w ośrodku porowym Dolina Kopalna Wielkopolski (GZWP nr 144). Zbiornik ten charakteryzuje się częściową lub całkowitą izolacją od powierzchni utworami słabo przepuszczalnymi. Pod względem ochrony przed zanieczyszczeniami zbiornik należy do obszarów wymagających wysokiej ochrony (OWO). W granicach złoża Rzepin położony jest czwartorzędowy zbiornik wód podziemnych w ośrodku porowym Sandr rz. Pliszka (GZWP nr 148) o szacunkowych zasobach dyspozycyjnych 243 tys. m³/d, średniej głębokości ujęć 35 m i całkowitej powierzchni 506 km². Zbiornik ten częściowo pokrywający się ze zbiornikiem nr 144. Zbiornik ten nie jest izolowany od powierzchni utworami słabo przepuszczalnymi i wymaga w całości najwyższej ochrony (ONO).

Przez północną część złoża Gubin – Zasieki - Brody przebiega główny zbiornik wód podziemnych (GZWP) Sandr Krosno-Gubin o numerze 149, który w całości podlega najwyższej ochronie (ONO). Najwyższa ochrona wiąże się brakiem warstwy izolującej poziom wodonośny od powierzchni terenu oraz dobrą wodoprzepuszczalnością. Południową część złoża Gubin – Zasieki - Brody oraz Lubsko obejmuje fragment czwartorzędowego zbiornika na obszarze jego najwyższej ochrony (ONO): Pradolina Zasieki - Nowa Sól (GZWP nr 301). Zbiornik ten od Nowogrodu Bobrzańskiego w kierunku granicy państwa jest zbiornikiem nieudokumentowanym, jego granice są więc niepewne i nie wiadomo czy ewentualna eksploatacja węgla brunatnego może negatywnie oddziaływać na tą część zbiornika.

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych nie mają ustanowionych stref ochronnych, przez co ich ochrona na obecnym etapie może wynikać jedynie z ogólnych zapisów prawa ochrony środowiska.

W rejonie złożowym Gubin – Gubin1 – Gubin – Zasieki - Brody – Lubsko położone są również jeziora m.in. Jezioro Brodzkie, Jezioro Płytkie, Jezioro Żurawno, Jezioro Suchodół. Jeziora te są płytkie co wiązać się będzie w przypadku podjęcia eksploatacji z ich drenażem. W związku z występowaniem w jeziorach cennych gatunków roślin i zwierząt należy zabezpieczyć je przed wpływem eksploatacji.

Wysoki stopień konfliktowości z infrastrukturą komunikacyjną ustalono w rejonie złożowym Cybinka – Sądów – Torzym – Rzepin, natomiast w rejonie złożowym Gubin – Gubin 1 – Gubin – Zasieki - Brody – Lubsko stopień ten jest średni. Pozostałe rejony charakteryzują się niskim stopniem konfliktowości z infrastrukturą komunikacyjną.

Nie stwierdzono występowania w rejonach złożowych wysokiego stopnia konfliktowości z infrastrukturą techniczną. Średni stopień występuje w rejonie złożowym Cybinka – Sądów – Torzym – Rzepin. W pozostałych rejonach ustalono niski stopień konfliktowości.

Wysoki konflikt społeczny występuje w rejonie złożowym Gubin – Gubin 1 – Gubin – Zasieki - Brody – Lubsko, średni natomiast w rejonie Cybinka – Sądów – Torzym – Rzepin. W pozostałych rejonach ustalono niski stopień konfliktowości społecznej.

Według autorów projektu dokumentu działaniami minimalizującymi w przypadku kopalni odkrywkowych mogą być:

- działania ograniczające pylenie z ciągów technologicznych oraz z dróg transportowych za pomocą m.in. systemu zraszania mgłą wodną dróg technologicznych,
- rozwiązania polegające na prawidłowym prowadzeniu procesów technologicznych, w celu dotrzymania standardów jakości powietrza,
- optymalna eksploatacja złoża oraz utrzymanie w dobrym stanie technicznym urządzeń będących źródłem emisji,
- zastosowanie filtrów ograniczających szkodliwą emisję.
- ograniczenie, zapobieganie powstawaniu odpadów i zapewnienie pełnej skuteczności ich odzysku i recyklingu,
- odpady nieprzydatne gospodarczo są przekazywane specjalistycznym firmom lub unieszkodliwiane na składowiskach odpadów,
- monitoring odpadów, który będzie zapewniał kontrolę nad poszczególnymi źródłami powstawania odpadów,
- prowadzenie odpowiedniej gospodarki terenami poeksploatacyjnymi poprzez rekultywację oraz zagospodarowanie terenów zrehabilitowanych,
- prowadzenie odpowiedniej profilaktyki górniczej i budowlanej, zabezpieczającej obiekty budowlane przed skutkami osiadania terenu,
- minimalizacja skutków związanych z rozwojem osuwisk i innych ruchów masowych na zboczach wyrobisk i zwałowisk,
- monitoring, weryfikacja prognoz zagrożeń oraz technicznych działań zabezpieczających, wykonywanych wyprzedzająco w rejonach zagrożeń.

Głównym celem prognozy oddziaływania na środowisko jest ocena zgodności dokumentu tj. Analizy obecnego i potencjalnego wydobywania złóż kopalni o znaczeniu regionalnym, ponadregionalnym i krajowym na terenie województwa lubuskiego z celami ochrony środowiska zapisanych w dokumentach wyższego rzędu.

Celem prognozy jest identyfikacja i ocena potencjalnych skutków w środowisku, jakie mogą mieć miejsce w przypadku realizacji projektu „Analiza obecnego i potencjalnego wydobywania złóż kopalni o znaczeniu regionalnym, ponadregionalnym i krajowym na terenie województwa lubuskiego”.

Według Autorów Prognozy dokument „Analiza obecnego i potencjalnego wydobywania złóż kopalni o znaczeniu regionalnym, ponadregionalnym i krajowym na terenie województwa lubuskiego” jest dokumentem strategicznym, jej celem jest wykazanie kierunków rozwoju, a nie

planowanie konkretnych zadań. Przedsięwzięcia, wytypowane w ww. opracowaniu do potencjalnego wydobywania, które kwalifikują się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. (Dz. U. 2010 nr 213 poz. 1397), powinny być poddane przez ewentualnego inwestora osobnej analizie, przed rozpoczęciem przedsięwzięcia.

W Prognozie oddziaływania na środowisko przeanalizowano wpływy potencjalnych przedsięwzięć wytypowanych w projekcie dokumentu na wybrane komponenty środowiska tj. wody powierzchniowe i podziemne, klimat, klimat akustyczny, ukształtowanie terenu, gleby, ludzi oraz formy ochrony przyrody. Oceniano wskazania umieszczone w dokumencie, jak i również potencjalne oddziaływania, które mogą zachodzić w fazie budowy i eksploatacji wymienionych inwestycji.

Realizacja założeń dotyczących planowanych inwestycji wytypowanych w projekcie „Analizy obecnego i potencjalnego wydobywania złóż kopalin o znaczeniu regionalnym, ponadregionalnym i krajowym na terenie województwa lubuskiego” może być źródłem pewnych oddziaływań niekorzystnych dla poszczególnych komponentów środowiska. Największe niekorzystne oddziaływania związane będą z budową kopalni odkrywkowych. Najmniejsze negatywne oddziaływania będą generować kopalnie ropy naftowej i gazu ziemnego, ze względu na otworowy charakter wydobywania.

Procesy związane z eksploatacją złóż ropy naftowej i gazu ziemnego wytypowanych w projekcie dokumentu prowadzone będą z zachowaniem hermetyzacji. Oznacza to, iż odwierty zabezpieczone będą na całej długości zacementowanymi rurami okładzinowymi. W trakcie bezawaryjnej pracy odwiertu nie istnieje możliwość kontaktu płynów złożowych z wodami powierzchniowymi i wgłębными. Dlatego w normalnych warunkach pracy urządzeń technologicznych nie będą stanowić one zagrożenia dla wód powierzchniowych i podziemnych.

Potencjalna lokalizacja głównie kompleksu energetyczno-wydobywczego w rejonach złożowych węgla brunatnego będzie miała wpływ na gospodarkę wodno-ściekową. Pozostały wpływ potencjalnych lokalizacji kopalnictwa ropy i gazu oraz wydobywania kruszywa naturalnego będzie zdecydowanie mniejszy. Realizacja budowy kopalń węgla brunatnego przyczyni się do optymalizacji gospodarki wodno-ściekowej poprzez planową budowę, rozbudowę i modernizację sieci wodociągowej oraz ujęć wód i zbiorników umożliwiających pobór wody, urządzeń służących do gromadzenia, przechowywania i uzdatniania wody, regulujących ciśnienie wody oraz montaż urządzeń na rzecz ograniczenia jej strat.

Prowadzenie eksploatacji złóż metodą odkrywkową będzie wymagało odwodnienia górotworu, co wpłynie na warunki hydrogeologiczne. Zmiany, związane z intensywnym drenażem w obrębie wyrobiska, będą skutkować powstaniem leja depresyjnego. W związku z tym spółki wydobywcze będą prowadzić działania przeciwdziałające skutkom zaniku wody w studniach gospodarskich. W obrębie maksymalnego, prognozowanego leja depresji planowo projektuje się i wykonuje sieci wodociągowe, do których podłącza się odbiorców indywidualnych, a całość prac finansowana jest przez kopalnie.

Planowa realizacja budowy kompleksu energetyczno-wydobywczego będzie skutkować budową, rozbudową, modernizacją systemów, infrastruktury i urządzeń służących do oczyszczania, gromadzenia, przesyłania i odprowadzania różnego rodzaju ścieków: sieci kanalizacyjnych, oczyszczalni ścieków i przepompowni oraz instalacji do odprowadzania wód opadowych i roztopowych, pochodzących z powierzchni zanieczyszczonych. Kopalnia w ramach pozwolenia wodnoprawnego będzie prowadziła stały monitoring efektów oczyszczania wód oraz co pozwala na nie przekraczanie wskaźników zanieczyszczeń określonych w powyższym

dokumencie i odprowadzanie oczyszczonych wód do wód i ziemi o takiej samej lub lepszej jakości.

Według autorów Prognozy w przypadku braku realizacji założeń ustalonych w projekcie dokumentu, niepodejmowanie nowych przedsięwzięć w rejonach potencjalnego wydobywania nie spowoduje zmian w środowisku i w ich najbliższym otoczeniu. Zachowany zostanie naturalny krajobraz rolniczo – osadniczy i leśny oraz tereny borów sosnowych z enklawami lasów liściastych, z śródleśnymi bagnami. Omawiane tereny użytkowane będą tak jak dotychczas. Zachowana byłaby także naturalna sieć hydrograficzna, a zasoby wód podziemnych zostałyby nienaruszone, natomiast ukształtowanie powierzchni terenu nie uległoby zmianom. Omawiany teren zachowa swój dotychczasowy charakter.

W wyniku przeprowadzonej szczegółowej analizy w prognozie oddziaływania na środowisko dokumentu pt. „Analiza obecnego i potencjalnego wydobywania złóż kopalin o znaczeniu regionalnym, ponadregionalnym i krajowym na terenie województwa lubuskiego”, w zakresie zgodnym z wymogami art.51 ust.2 pkt.1d ustawy, nie stwierdzono możliwości wystąpienia transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Zdaniem Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp. planowane inwestycje związane z eksploatacją złóż kopalin nie zabezpieczą w pełni Głównych Zbiorników Wód Podziemnych i ich obszarów ochrony (wysokiej OWO i najwyższej ONO) zlokalizowanych na terenie województwa lubuskiego. Zabezpieczenia jakie proponuje się w ocenie Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp. nie są kompleksowe i nie gwarantują zabezpieczenia, tym bardziej, że dotyczą terenu gdzie występuje wysoki stopień konfliktowości z zasobami wodnymi tj. w rejonie złożowym Cybinka – Sądów – Torzym – Rzepin i średni stopień konfliktowości z zasobami wodnymi tj. w rejonie Gubin – Gubin 1 – Gubin – Zasięki Brody – Lubsko. Proponowane działania minimalizujące wpływ na GZWP nie stanowią kompleksowego zabezpieczenia, lecz stanowią tylko zabezpieczenia lokalne. Z uwagi na wysoki priorytet Głównych Zbiorników Wód Podziemnych mających strategiczne znaczenie w gospodarce wodnej kraju, Lubuski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Gorzowie Wlkp. **opiniuje negatywnie** przedłożony projekt dokumentu pn. „Analiza obecnego i potencjalnego wydobywania złóż kopalin o znaczeniu regionalnym, ponadregionalnym i krajowym na terenie województwa lubuskiego” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych.

NZ a/a

LUBUSKI PAŃSTWOWY WOJEWÓDZKI
INSPEKTOR SANITARNY
w Gorzowie Wlkp.
lek. med. Dorota Konaszczuk
specjalista epidemiolog